

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Харківського фахового
коледжу технології та дизайну

Олена ЄМЕЛЬЯНОВА

Наказ від «28» 08 2026 р

№ 114-1

ПОЛОЖЕННЯ

**про запобігання та протидію булінгу (цькуванню),
насильству та жорстокому поведженню**

Розглянуто та
затверджено на
засіданні
Педагогічної
ради ХФКТД
протокол № 1
від «28» 08 2026 р.

м. Харків

ЗМІСТ

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ
2. НОРМАТИВНА БАЗА
3. ФОРМИ, ОЗНАКИ ПРОЯВУ БУЛІНГУ (ЦЬКУВАННЯ)
4. МЕТА, ЗАВДАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЮ БУЛІНГУ (ЦЬКУВАННЯ)
5. ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ, ФУНКЦІЇ ТА НАПРЯМКИ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЮ БУЛІНГУ (ЦЬКУВАННЮ)
6. ПОРЯДОК ПОДАННЯ ТА РОЗГЛЯД ЗАЯВ ПРО ВИПАДКИ БУЛІНГУ (ЦЬКУВАННЯ)
7. СКЛАД КОМІСІЇ З РОЗГЛЯДУ ВИПАДКІВ БУЛІНГУ (ЦЬКУВАННЯ), ПРАВА І ОBOB'ЯЗКИ ЇХ ЧЛЕНІВ
8. ПОРЯДОК РЕАГУВАННЯ НА ДОВЕДЕНІ ВИПАДКИ БУЛІНГУ (ЦЬКУВАННЯ) ТА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ОСІБ, ПРИЧЕТНИХ ДО БУЛІНГУ (ЦЬКУВАННЯ)
9. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ОСІБ ПРИЧЕТНИХ ДО БУЛІНГУ (ЦЬКУВАННЯ)
10. ПОРЯДОК ЗАСТОСУВАННЯ ЗАХОДІВ ВИХОВНОГО ВПЛИВУ
11. ДОДАТКИ

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Положення про запобігання та протидію булінгу (цькування), насильству та жорстокому поводженню – це внутрішній нормативний документ Харківського фахового коледжу технології та дизайну, який розробляється на основі законодавства України і регламентує організацію щодо запобігання та протидії булінгу (цькуванню), насильству та жорстокому поводженню та порядок реагування на випадки булінгу (цькуванню), насильства та жорстокого поводження з учасниками освітнього процесу.

Це Положення визначає основні напрями діяльності Харківського фахового коледжу технології та дизайну щодо запобігання, виявлення та реагування на випадки булінгу, кібербулінгу, насильства та жорстокого поводження між учасниками освітнього процесу.

ХФКТД забезпечує безпечне освітнє середовище для всіх учасників освітнього процесу. У роботі застосовуються принципи:

- законності;
- поваги до честі та гідності;
- недискримінації;
- конфіденційності;
- невідкладності реагування;
- пріоритету безпеки постраждалої особи;
- недопущення повторної травматизації.

Діяльність щодо запобігання та протидії булінгу (цькування) у ХФКТД є постійним системним процесом, спрямованим на:

- виявлення булінгу (цькування) та /або потенційних ризиків його виникнення;
- визначення та реалізацію необхідних заходів, способів і методів вирішення ситуацій булінгу (цькування) та/або усунення потенційних ризиків його виникнення.

2. НОРМАТИВНА БАЗА

Положення розроблено відповідно до Конституції України та Основних нормативно-правових актів:

1. Закон України «Про освіту» № 2145-VIII від 05.09.2017, який встановлює обов'язок створювати безпечне освітнє середовище та запобігати булінгу.
2. Закон України «Про фахову передвищу освіту» від 06.06.2019 №2745-VIII
2. Закон України № 2657-VIII від 18.12.2018 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)».

3. Кодекс України про адміністративні правопорушення — стаття 173-4 передбачає адміністративну відповідальність за булінг (цькування) учасника освітнього процесу.
4. Закон України «Про охорону дитинства»
5. Наказ МОН України від 28.12.2019 № 1646 «Деякі питання реагування на випадки булінгу (цькування) та застосування заходів виховного впливу в закладах освіти» зі змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки України № 961 від 18.06.2026 року.
6. Постанова КМУ №658 від 4 червня 2025р. «Про затвердження Типової програми унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми»
7. Постанова КМУ від 19 листопада 2025р. №1513 «Про затвердження порядку реагування на випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми»
8. Наказ МОН від 18.06.2026 № 961 «Про внесення змін до Порядку реагування на випадки булінгу (цькування) та Порядку застосування заходів виховного впливу»

3. ФОРМИ, ОЗНАКИ ПРОЯВУ БУЛІНГУ (ЦЬКУВАННЯ)

Ознаками булінгу (цькування) є систематичне вчинення насильства особою стосовно дитини, з якою вони є учасниками колективу ХФКТД, або дитиною стосовно іншого учасника цього колективу.

Насильство вважається систематичним, якщо воно вчиняється два і більше разів протягом 12 місяців з дня реєстрації повідомлення про перший випадок насильства або з дня вчинення першого насильства (незалежно від наявності повідомлення та/або реєстрації повідомлення про перший випадок насильства).

Про наявність *ознак насильства* може свідчити вчинення будь-кого умисного діяння, що вчиняється всупереч волі, бажання, без згоди постраждалої особи та порушує її права, свободи, законні інтереси та/або перешкоджає виконанню нею визначених законодавством обов'язків, зокрема:

позбавлення їжі, одягу, коштів, документів, іншого майна або можливості користуватися ними, перешкоджання в отриманні освітніх та інших послуг, примушування до праці та інші правопорушення економічного характеру;

словесні образи, погрози, у тому числі щодо третіх осіб, приниження, переслідування, залякування, поширення фото-, відео- та аудіоматеріалів знущань, інші діяння, спрямовані на обмеження волевиявлення особи;

будь-яка небажана форма вербальної, невербальної чи фізичної поведінки сексуального характеру, зокрема жести, образливі рухи тіла, прізвиська, образи, жарти, погрози, поширення образливих чуток, фото-, відео- та аудіоматеріалів сексуального (інтимного) змісту;

будь-які небажані фізичні дії, зокрема ляпаси, стусани, штовхання, щипання, шмагання, кусання, завдання ударів.

Ознаками булінгу (цькування) є систематичне вчинення насильства особою стосовно дитини, з якою вони є учасниками колективу ХФКТД, або дитиною стосовно іншого учасника цього колективу.

Насильство вважається систематичним, якщо воно вчиняється два і більше разів протягом 12 місяців з дня реєстрації повідомлення про перший випадок насильства або з дня вчинення першого насильства (незалежно від наявності повідомлення та/або реєстрації повідомлення про перший випадок насильства).

Булінг (цькування) — психологічне, фізичне, економічне чи сексуальне насильство, тобто будь-яке умисне діяння (дія або бездіяльність), у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, яке систематично вчиняється особою стосовно дитини, з якою вони є учасниками колективу закладу освіти, або дитиною стосовно іншого учасника цього колективу та яке порушує права, свободи, законні інтереси постраждалої особи та/або перешкоджає виконанню нею визначених законодавством обов'язків;

кривдник — учасник колективу, який вчинив насильство, зокрема булінг (цькування), стосовно іншого учасника цього колективу;

постраждала особа — учасник колективу, стосовно якого вчинено насильство;

свідок — особа, яка була очевидцем насильства або якій відомі будь-які обставини, що стосуються випадку насильства;

учасники колективу — здобувачі освіти, працівники закладу освіти, інші особи залучені до освітнього процесу.

Не кожний конфлікт є булінгом. При оцінці ситуації потрібно розмежовувати:

конфлікт → конфліктну ситуацію → насильство → булінг → кібербулінг.

Для повнолітніх здобувачів освіти ситуація не повинна автоматично кваліфікуватися як булінг лише через те, що її учасники є здобувачі освіти. Необхідно визначити правову природу конкретної ситуації.

Форми булінгу (цькування):

Кібербулінг

До кібербулінгу можуть належати, зокрема:

1. систематичні образи в чатах;
2. приниження під час он-лайн занять;
3. поширення принизливих матеріалів;
4. погрози;
5. створення фейкових сторінок;
6. переслідування через месенджери;
7. організоване виключення особи з он-лайн спілкування;
8. поширення персональної інформації з метою приниження.

Фізичний булінг – умисні поштовхи, удари, стусани, побої, нанесення інших тілесних ушкоджень, різного виду знущань, образливі жести або дії: пошкодження особистих речей та інші дії з майном (крадіжка, грабіж, ховання особистих речей жертви), фізичні приниження та інше.

Харасмент – домагання, примушення, знущання, шантаж, погроза, психологічний тиск, що ображає та принижує честь, гідність, самоповагу іншої людини, викликає відчуття нікчемності.

До харасменту відносять:

- *сексуальні домагання*, насміхання, небажані зауваження, жести, шантаж, погрози, залякування, міміку або жарти з приводу ознак, які можуть послужити підставою для дискримінації.

- *психологічний булінг* – насильство, пов'язане з дією на психіку, що завдає психологічного травмування шляхом словесних образ або погроз, переслідування, залякування, якими навмисно заподіюється емоційна невпевненість жертви.

Вербальний булінг – образливе ім'я, яким постійно звертаються до жертви, обзивання, поширення образливих чуток, словесне приниження, бойкот, та ігнорування.

Кібербулінг – або інтернет-мобінг це сучасна форма агресії, яка набула поширення з появою мобільних телефонів, інтернету. Будь-які її форми мають на меті дошкулити, нашкодити чи принизити людину дистанційно, без фізичного насильства (на відміну від булінгу). «Зброєю» булера стають соціальні мережі, форуми, чати, мобільні телефони тощо.

До кібербулінгу можуть належати, зокрема: систематичні образи в чатах; приниження під час онлайн-занять; поширення принизливих матеріалів; погрози; створення фейкових сторінок; переслідування через месенджери; організоване виключення особи з онлайн-спілкування; поширення персональної інформації з метою приниження.

Різновиди кібербулінгу

1. Використання особистої інформації – викрадення паролів від приватних сторінок, електронної пошти для подальших погроз чи розповсюдження спаму.

2. Анонімні погрози – анонім надсилає листи погрозливого змісту довільного або цілеспрямованого характеру, особлива ознака – наявність ненормативної лексики та груба мова.

3. Телефонні дзвінки з мовчанням. Не тільки погрози лякають. Мовчання чи жахання в слухавку бентежать дитину, вона не знає як і, головне, від чого потрібно захищатись.

4. Переслідування – це може бути елемент фізичного переслідування, залякування досягається шляхом розсилки повідомлень на електронну пошту чи телефон. Шкідники можуть збирати інформацію про жертву, слідкуючи за її повідомленнями в соцмережах – фото, селфі з місця подій, розповіді про своє життя.

6. Тролінг – розміщення провокаційних повідомлень в мережі для привернення уваги та збудження активності, що може спричинити конфлікт (флеймінг).

7. Хепі-слепінг (happy slapping) – насильство заради розваги – звичка знімати насильство на камеру для подальшого розповсюдження в мережі.

8. Сексуальні посягання – педофіл, замаскувавшись під фейковим ім'ям чи прикинувшись другом батьків, може запросити дитину на зустріч чи вивідати в неї час та місце, коли вона буде сама.

4. МЕТА, ЗАВДАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЮ БУЛІНГУ (ЦЬКУВАННЯ)

Система запобігання та протидії насильству, зокрема булінгу (цькуванню), в Харківському фаховому коледжі технології та дизайну створюється директором закладу освіти відповідно до Типової програми унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 04 червня 2025 року № 658.

2. Діяльність щодо запобігання та протидії насильству, зокрема булінгу (цькуванню), в ХФКТД є постійним системним процесом, спрямованим на: визначення та реалізацію необхідних заходів, способів і методів запобігання насильству, зокрема булінгу (цькуванню), та (або) потенційних ризиків його виникнення;

виявлення проявів і ознак насильства, зокрема булінгу (цькуванню), та (або) потенційних ризиків його виникнення;

визначення та реалізацію необхідних заходів, способів і методів протидії насильству, зокрема булінгу (цькування), та/або усунення потенційних ризиків його виникнення.

3. Діяльність щодо запобігання та протидії насильству, зокрема булінгу (цькуванню), в ХФКТД ґрунтується на принципах:

- найкращих інтересів дитини як найвищого пріоритету;
- недискримінації за будь-якими ознаками;
- ненасильницької поведінки в міжособистісних стосунках;
- партнерства та підтримки між педагогічним (науково-педагогічним) колективом ХФКТД і батьками (іншими законними представниками) дитини;
- особистісно-орієнтованого підходу до кожної дитини;
- розвитку соціального та емоційного інтелекту учасників освітнього процесу;
- гендерної рівності;
- участі учасників освітнього процесу в прийнятті рішень відповідно до положень законодавства та установчих документів ХФКТД.

4. Діяльність щодо запобігання та протидії насильству, зокрема булінгу (цькуванню), в ХФКТД спрямована на:

- створення безпечного і здорового освітнього середовища в ХФКТД, визначення стану, причин і передумов поширення в ХФКТД насильства, зокрема булінгу (цькування);
- підвищення рівня поінформованості учасників освітнього процесу про насильство, зокрема булінг (цькування);
- формування в учасників колективу ненасильницьких моделей поведінки, культури діалогу та ненасильницької, безконфліктної комунікації, у тому числі шляхом залучення органів учнівського самоврядування до реалізації превентивних заходів із запобігання насильству, зокрема булінгу (цькуванню);
- заохочення всіх учасників освітнього процесу до активного запобігання насильству, зокрема булінгу (цькуванню).

Метою діяльності із запобігання та протидії булінгу (цькуванню) у ХФКТД є створення безпечного, психологічно комфортного та толерантного освітнього середовища, у якому забезпечуються повага до честі й гідності кожного учасника освітнього процесу, захист від насильства, дискримінації, приниження та інших форм агресивної поведінки здобувачів освіти та працівників коледжу.

Особлива увага приділяється попередженню булінгу та кібербулінгу, своєчасному виявленню випадків цькування, належному реагуванню на них, захисту постраждалих осіб, роботі з кривдниками та свідками, а також формуванню в учасників освітнього процесу навичок конструктивного спілкування, ненасильницької поведінки та мирного вирішення конфліктів.

Основні завдання

1. Формування безпечного освітнього середовища, вільного від булінгу, насильства, дискримінації, приниження та психологічного тиску.
2. Запобігання булінгу та кібербулінгу шляхом проведення профілактичної, просвітницької та виховної роботи зі студентами, педагогічними працівниками та батьками.
3. Підвищення обізнаності учасників освітнього процесу щодо сутності булінгу, його форм, ознак, причин, наслідків та механізмів реагування.
4. Своєчасне виявлення випадків булінгу (цькування) та факторів, які можуть сприяти його виникненню.
5. Забезпечення належного реагування на повідомлення про випадки булінгу відповідно до законодавства та внутрішніх документів в ХФКТД.
6. Захист прав та інтересів постраждалих осіб, недопущення повторного цькування, психологічного тиску або переслідування.
7. Організація індивідуальної та групової роботи з постраждалими, кривдниками та свідками булінгу.
8. Розвиток у студентів соціально-емоційних компетентностей, зокрема навичок самоконтролю, емпатії, взаємоповаги, співпраці та конструктивного спілкування.
9. Формування нетерпимого ставлення до проявів булінгу, насильства, приниження та дискримінації.
10. Профілактика конфліктів та навчання студентів ефективним способам їх мирного вирішення.
11. Запобігання кібербулінгу під час дистанційного та змішаного навчання, формування правил безпечної поведінки в соціальних мережах, месенджерах та освітніх онлайн-платформах.
12. Залучення батьків (законних представників) до профілактики булінгу та створення сприятливого психологічного середовища.
13. Підвищення професійної компетентності педагогічних працівників щодо розпізнавання ознак булінгу, профілактики та алгоритмів реагування.
14. Проведення моніторингу психологічного клімату в студентських групах та своєчасне виявлення проблем у міжособистісних взаєминах.
15. Забезпечення конфіденційності та безпечних каналів повідомлення про випадки булінгу, зокрема можливості анонімного звернення.

16. Розвиток партнерської взаємодії між адміністрацією ХФКТД, педагогами, психологічною службою, студентами та батьками у питаннях запобігання і протидії булінгу.

5. ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ, ФУНКЦІЇ ТА НАПРЯМКИ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЮ БУЛІНГУ (ЦЬКУВАННЮ)

Діяльність щодо запобігання та протидії насильству, зокрема булінгу (цькуванню), в Харківському фаховому коледжі технології та дизайну ґрунтується на *принципах*:

- найкращих інтересів дитини як найвищого пріоритету;
- недискримінації за будь-якими ознаками;
- ненасильницької поведінки в міжособистісних стосунках;
- партнерства та підтримки між педагогічним (науково-педагогічним) колективом закладу освіти і батьками (іншими законними представниками) дитини;
- особистісно-орієнтованого підходу до кожної дитини;
- розвитку соціального та емоційного інтелекту учасників освітнього процесу;
- гендерної рівності;
- участі учасників освітнього процесу в прийнятті рішень відповідно до положень законодавства та установчих документів закладу освіти.

Діяльність із запобігання та протидії булінгу (цькуванню) виконує такі *основні функції*:

- профілактичну — попередження виникнення булінгу та факторів, що його провокують;
- діагностичну — виявлення ознак булінгу, психологічного дискомфорту та несприятливого соціально-психологічного клімату;
- просвітницьку — інформування студентів, педагогів та батьків про булінг, його прояви, причини, наслідки та способи протидії;
- захисну — забезпечення безпеки та захисту прав осіб, які постраждали від булінгу;
- корекційну — організація психологічної та педагогічної допомоги учасникам ситуації булінгу;
- координаційну — узгодження дій адміністрації, педагогічних працівників, психологічної служби, батьків та інших відповідальних осіб;
- інформаційно-комунікаційну — створення доступних каналів для звернення, повідомлення та отримання допомоги;

- моніторингову — систематичне вивчення стану безпеки освітнього середовища та ефективності профілактичної роботи;
- аналітичну — аналіз причин, обставин та наслідків випадків булінгу з метою вдосконалення профілактичних заходів.

Діяльність закладу освіти із запобігання та протидії булінгу здійснюється за такими напрямками:

1. Організаційно-управлінський напрям

- розроблення та реалізація заходів із запобігання та протидії булінгу;
- визначення відповідальних осіб;
- затвердження відповідних внутрішніх документів;
- організація взаємодії всіх учасників освітнього процесу;
- забезпечення функціонування механізмів реагування на повідомлення про булінг.

2. Нормативно-правовий напрям

- ознайомлення учасників освітнього процесу з їхніми правами та обов'язками;
- інформування про відповідальність за вчинення булінгу;
- забезпечення виконання законодавчих та локальних нормативних вимог;
- дотримання встановленого порядку розгляду повідомлень про випадки булінгу.

3. Профілактично-виховний напрям

- проведення тематичних виховних годин, бесід, тренінгів та інформаційних кампаній;
- формування культури взаємоповаги та ненасильницької поведінки;
- розвиток толерантності, емпатії та відповідального ставлення до інших;
- профілактика агресивної та конфліктної поведінки.

4. Психологічний напрям

- вивчення психологічного клімату в студентських групах;
- раннє виявлення ознак психологічного неблагополуччя;
- психологічне консультування учасників освітнього процесу;
- підтримка постраждалих від булінгу;
- робота з учасниками конфліктних ситуацій.

5. Напрямок протидії кібербулінгу

Особлива увага приділяється безпеці студентів під час дистанційного та змішаного навчання:

- профілактиці цькування в соціальних мережах, месенджерах та онлайн-групах;
- формуванню правил безпечної цифрової комунікації;

- протидії поширенню образливих повідомлень, фотографій, відео та іншого контенту;
- навчанню студентів алгоритму дій у разі кібербулінгу;
- формуванню відповідального ставлення до цифрового контенту.

6. Просвітницький напрям

- проведення лекцій, семінарів, тренінгів та вебінарів;
- розповсюдження інформаційних матеріалів;
- інформування про способи отримання допомоги;
- підвищення компетентності педагогів і батьків щодо запобігання булінгу.

7. Соціально-педагогічний напрям

- вивчення міжособистісних відносин у студентських групах;
- проведення соціометричних та інших діагностичних досліджень;
- виявлення студентів, які можуть перебувати в зоні соціального ризику;
- сприяння позитивній взаємодії та згуртованості колективу.

8. Моніторингово-аналітичний напрям

- регулярне оцінювання рівня психологічної безпеки освітнього середовища;
- аналіз повідомлень про можливі випадки булінгу;
- моніторинг результативності профілактичної роботи;
- визначення проблемних зон та розроблення заходів щодо їх усунення.

9. Інформаційно-комунікаційний напрям

- забезпечення доступності інформації про порядок звернення;
- створення безпечних каналів повідомлення про випадки булінгу;
- можливість звернення до адміністрації, куратора, психолога чи іншої відповідальної особи;
- інформування студентів про служби та установи, до яких можна звернутися по допомогу.

6. ПОРЯДОК ПОДАННЯ ТА РОЗГЛЯД ЗАЯВ ПРО ВИПАДКИ БУЛІНГУ (ЦЬКУВАННЯ)

Порядок розгляду і звернень студентів та працівників коледжу розміщується на сайті ХФКТД. Будь-який працівник Харківського фахового коледжу технології та дизайну, здобувач освіти, інший учасник освітнього процесу, який помітив прояви, які можуть свідчити про випадок насильства, чи виявив ознаки насильства стосовно учасника колективу, повинен повідомити про це директора ХФКТД. Таке повідомлення може бути подане в усній, письмовій формі, засобами телефонного та електронного зв'язку (електронної пошти, месенжерів, аудіо та відео повідомлень) у тому числі анонімно.

Кожне повідомлення, що надійшло до директора ХФКТД, реєструється у день його надходження. Якщо повідомлення надійшло у вихідний, святковий, інший неробочий день або в позаробочий час, що визначені відповідно до закону, його реєстрація відбувається в перший за ним робочий день. Протягом однієї доби з дня реєстрації повідомлення директор ХФКТД зобов'язаний його розглянути.

У разі виявлення ознак насильства, директор ХФКТД зобов'язаний:

1) невідкладно (у строк, що не перевищує трьох годин з часу виявлення ознак насильства):

вжити заходів для припинення насильства та унеможливлення повторного вчинення насильства;

повідомити про це батьків дитини (крім випадку, коли кривдниками дитини є батьки);

письмово повідомити уповноважений підрозділ органу Національної поліції України та службу у справах дітей за місцем розташування ХФКТД з одночасним інформуванням про це територіального органу Національної соціальної сервісної служби України, Державної служби у справах дітей;

за потреби викликати бригаду екстреної (швидкої) медичної допомоги;

2) не пізніше ніж протягом трьох робочих днів з дня отримання повідомлення скликати засідання комісії з розгляду випадків насильства та/або жорстокого поводження з дітьми (далі — комісія).

У разі виявлення ознак домашнього насильства директор ХФКТД керується законодавством про запобігання та протидію домашньому насильству.

5. У разі не виявлення ознак насильства, визначених пунктом 8 розділу І цього Порядку, інформація, викладена в повідомленні, аналізується на предмет наявності ризиків насильства, після чого вживаються заходи до унеможливлення настання таких ризиків.

Факт вчинення булінгу (цькування) встановлюється виключно рішенням суду, яке набрало законної сили, і не є метою чи завданням комісії.

Рішення комісії приймаються з обов'язковим дотриманням принципу найкращих інтересів дитини. Комісія зобов'язана забезпечити право дитини бути вислуханою відповідно до її віку та рівня зрілості.

Вислуховування дитини на засіданні комісії здійснюється безпосередньо у присутності батьків або їхніх представників та за участю практичного психолога або соціального педагога. Батьки можуть надати письмову згоду щодо проведення вислуховування дитини без їхньої участі.

Дитина може надати у письмовій формі інформацію про факт(и) насильства або іншу відому інформацію.

Факт вислуховування дитини, форма його проведення та основний зміст висловленої позиції підлягають обов'язковій фіксації в матеріалах розгляду.

Подання заяви або повідомлення

1. Заява про випадок булінгу подається на ім'я директора ХФКТД.
2. У заяві доцільно зазначити:
 - прізвище, ім'я, по батькові заявника;
 - контактні дані заявника;
 - інформацію про постраждалу особу;
 - інформацію про особу, яка, ймовірно, вчинила булінг;
 - опис обставин події;
 - час, місце та характер проявів булінгу;
 - інформацію про можливих свідків;
 - наявні докази або матеріали, що підтверджують обставини події;
 - дату подання та підпис заявника.
3. До заяви можуть додаватися документи, скріншоти, фото-, відео-, аудіоматеріали, листування та інші матеріали, які можуть мати значення для розгляду ситуації.
4. Відсутність усіх зазначених відомостей не є підставою для ігнорування повідомлення, якщо з нього можна встановити факт можливого булінгу та його учасників.
5. Усне повідомлення працівнику закладу освіти підлягає належній фіксації та передачі керівнику закладу освіти.
6. У разі надходження повідомлення електронною поштою, через електронну форму або інший офіційний канал воно реєструється у встановленому порядку.

Реєстрація заяви

1. Отримана заява або повідомлення про можливий випадок булінгу реєструється керівником закладу освіти або уповноваженою ним особою.
2. Реєстрація здійснюється у **журналі реєстрації заяв про випадки булінгу (цькування)**.
3. Заяві присвоюється реєстраційний номер та фіксується дата її надходження.
4. Інформація про заявника, постраждалу особу та інших учасників ситуації зберігається з дотриманням вимог законодавства щодо захисту персональних даних.

Первинне реагування

Після отримання повідомлення керівник закладу освіти:

1. Невідкладно оцінює ситуацію з метою визначення необхідних заходів безпеки.
2. У разі необхідності вживає заходів для **невідкладного припинення небезпечної ситуації** та захисту постраждалої особи.
3. За потреби залучає практичного психолога, соціального педагога, класного керівника/куратора групи та інших працівників закладу.
4. У разі наявності ознак правопорушення або іншої небезпеки для життя чи здоров'я повідомляє відповідні компетентні органи згідно із законодавством.
5. Забезпечує недопущення тиску на заявника, постраждалу особу та свідків.

Розгляд заяви

1. Директор ХФКТД організовує розгляд повідомлення відповідно до встановленого законодавством порядку.
2. Для розгляду ситуації може утворюватися **комісія з розгляду випадку булінгу (цькування)**.

7. СКЛАД КОМІСІЇ З РОЗГЛЯДУ ВИПАДКІВ БУЛІНГУ

В Порядку формування і затвердження складу комісії, регламент її роботи, мета, завдання, принципи її діяльності, права і обов'язки членів комісії ХФКТД керується Порядком реагування на випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 19 листопада 2025 року № 1513.

Комісія виконує свої обов'язки на постійній основі. Склад комісії формується з урахуванням її основних завдань та затверджується директором ХФКТД. Склад комісії не може бути менше п'яти осіб. До нього входять голова, заступник голови, секретар та члени комісії.

До складу комісії входять працівники ХФКТД зокрема педагогічні працівники, практичний психолог та соціальний педагог, а також представники служби у справах дітей за місцем розташування суб'єкта та надавача соціальних послуг, уповноваженого підрозділу органу Національної поліції (за згодою). До складу комісії не може входити працівник ХФКТД, щодо якого надійшло повідомлення.

Член комісії, щодо якого надійшло повідомлення, виключається із складу комісії. Кожен член комісії повинен не допускати конфлікту інтересів під час виконання своїх обов'язків. У разі виявлення конфлікту інтересів член комісії зобов'язаний негайно письмово повідомити про це голові комісії. У разі виявлення конфлікту інтересів голови комісії він має

утриматися від участі в опрацюванні відповідного повідомлення, письмово повідомивши заступнику голови комісії. У такому разі функції голови комісії виконує заступник голови комісії.

Головою комісії є директор ХФКТД.

Головою комісії не може бути керівник суб'єкта, щодо якого надійшло повідомлення.

Голова комісії: організовує роботу комісії, визначає функціональні обов'язки кожного члена комісії, забезпечує дотримання строків та процедур, визначає порядок денний і перелік питань, що підлягають розгляду; забезпечує моніторинг ефективності заходів реагування.

У разі відсутності голови комісії його обов'язки виконує заступник.

У разі відсутності голови комісії та його заступника обов'язки голови комісії виконує один із членів комісії, який обирається комісією під час засідання за поданням її секретаря.

У разі встановлення під час діяльності комісії факту вчинення головою комісії насильства та/або жорстокого поводження з дитиною, голова комісії підлягає негайному виключенню із складу комісії. Виконання обов'язків голови комісії у такому випадку виконує його заступник.

Секретар комісії забезпечує підготовку проведення засідань комісії та матеріалів, що підлягають розгляду на засіданнях комісії, ведення протоколу засідань комісії.

У разі відсутності секретаря комісії його обов'язки виконує один із членів комісії, який обирається під час засідання за поданням голови комісії або його заступника.

Член комісії має право:

- ознайомлюватися з матеріалами, що стосуються випадку насильства та/або жорстокого поводження з дітьми, брати участь у їх перевірці;
- подавати пропозиції, висловлювати власну думку з питань, що розглядаються;
- брати участь у прийнятті рішення шляхом голосування;
- висловлювати окрему думку усно або письмово;
- вносити пропозиції до порядку денного засідання комісії.
- Член комісії зобов'язаний:
- особисто брати участь у роботі комісії;
- не розголошувати стороннім особам відомості, що стали йому відомі у зв'язку з участю у роботі комісії, і не використовувати їх у своїх інтересах або інтересах третіх осіб;

- виконувати в межах, передбачених законодавством та посадовими обов'язками, доручення голови комісії;
- брати участь у голосуванні.

Метою діяльності комісії є:

- запобігання випадкам насильства та жорстокого поводження з дітьми під час провадження діяльності ХФКТД;
- з'ясування причин, які призвели до випадку насильства та/або жорстокого поводження з дитиною, та вжиття заходів для усунення таких причин.

Діяльність комісії провадиться з дотриманням принципів:

- законності;
- верховенства права;
- забезпечення найкращих інтересів дитини;
- поваги та дотримання прав і свобод людини;
- неупередженого ставлення;
- відкритості та прозорості;
- конфіденційності та захисту персональних даних;
- невідкладного реагування;
- комплексного підходу до розгляду випадку насильства та/або жорстокого поводження з дитиною;
- нетерпимості насильства та жорстокого поводження з дитиною та визнання його суспільної небезпеки.

Комісія у своїй діяльності керується Законами України “Про інформацію”, “Про захист персональних даних”, “Про охорону дитинства”, “Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей”, постановами Кабінету Міністрів України від 24 вересня 2008 р. № 866 “Питання діяльності органів опіки та піклування, пов'язаної із захистом прав дитини” (Офіційний вісник України, 2008 р., № 76, ст. 2561), від 1 червня 2020 р. № 585 “Про забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах” (Офіційний вісник України, 2020 р., № 57, ст. 1779) та іншими актами законодавства.

До завдань комісії належать:

- збір інформації щодо обставин випадку насильства та/або жорстокого поводження з дітьми, зокрема пояснень сторін насильства та/або жорстокого поводження з дитиною, батьків або інших законних представників дитини, яка стала стороною насильства та/або жорстокого поводження з дитиною; опрацювання повідомлень, аналіз зібраної інформації щодо обставин, зазначених у повідомленні;

- оцінка потреб осіб, які є стороною насильства та/або жорстокого поводження з дитиною, в соціальних та психолого-педагогічних послугах і забезпечення таких послуг;
- надання рекомендацій щодо добровільного проходження особами, які стали стороною насильства та/або жорстокого поводження з дитиною, відповідної програми для таких осіб;
- підготовка пропозицій щодо внесення змін до положення про запобігання та протидію насильству та/або жорстокому поводженню з дітьми;
- здійснення моніторингу виконання рекомендацій комісії і надання відповідної інформації службі у справах дітей;
- розгляд висновків практичного психолога та соціального педагога або інших експертних висновків, що мають значення для об'єктивного розгляду заяви у разі їх надходження від батьків або інших законних представників дитини.

Комісія має право:

- оцінювати потреби сторін насильства та/або жорстокого поводження з дитиною в отриманні соціальних та психолого-педагогічних послуг та забезпечення таких послуг, зокрема із залученням фахівців служби у справах дітей та надавача соціальних послуг;
- рекомендувати особам, які стали стороною насильства та/або жорстокого поводження з дитиною, проходження відповідної програми для таких осіб;
- визначати причини насильства та/або жорстокого поводження, а також необхідні заходи для усунення таких причин;
- здійснювати моніторинг ефективності соціальних та психолого-педагогічних послуг, заходів з усунення причин насильства та/або жорстокого поводження з дитиною, заходів впливу та корегування (за потреби) відповідних послуг та заходів;
- надавати рекомендації для працівників суб'єкта щодо доцільних методів здійснення заходів з дітьми, які стали стороною насильства та/або жорстокого поводження з дитиною;
- надавати рекомендації для батьків або інших законних представників дитини, яка стала стороною насильства та/або жорстокого поводження з дитиною.

Формою роботи комісії є засідання, які проводяться очно, а в разі потреби - дистанційно чи у змішаному форматі, коли частина членів комісії беруть участь у її роботі дистанційно.

Дату, час, місце і формат проведення засідання комісії визначає її голова, за відсутності голови комісії - його заступник.

Засідання комісії є правоможним у разі участі в ньому не менш як двох третин її складу.

Секретар комісії не пізніше ніж за добу повідомляє членам комісії, а також іншим заінтересованим особам про порядок денний запланованого засідання, дату, час, місце і форму його проведення, а також надає/надсилає членам комісії та зазначеним особам необхідні матеріали в електронній або паперовій формі.

Рішення з питань, що розглядаються на засіданні комісії, приймаються шляхом відкритого голосування більшістю голосів затвердженого складу комісії. У разі рівного розподілу голосів вирішальним є голос голови комісії. За відсутності голови комісії вирішальним є голос його заступника.

Під час проведення засідання комісії секретар комісії веде протокол засідання комісії за формою згідно з додатком І.

До участі у засіданні комісії можуть залучатися батьки або інші законні представники дитини (за згодою), крім випадків, коли вони є кривдниками дитини, а також особи, які стали свідками випадку насильства та/або жорстокого поводження з дитиною.

Особи, залучені до участі в засіданні комісії, зобов'язані дотримуватися принципів діяльності комісії, зокрема не розголошувати стороннім особам відомості, що стали їм відомі у зв'язку з участю у роботі комісії, і не використовувати їх у своїх інтересах або інтересах третіх осіб.

Особи, залучені до участі в засіданні комісії, під час засідання комісії мають право:

- ознайомлюватися з матеріалами, поданими на розгляд комісії;
- ставити питання по суті розгляду;
- подавати пропозиції, висловлювати власну думку з питань, що розглядаються.

Голова комісії доводить до відома заінтересованих осіб та Державної служби у справах дітей рішення комісії згідно із протоколом засідання та здійснює контроль за його виконанням.

Строк опрацювання комісією повідомлень та виконання нею своїх завдань не має перевищувати 10 робочих днів із дня їх отримання керівником суб'єкта.

8. ПОРЯДОК РЕАГУВАННЯ НА ДОВЕДЕНІ ВИПАДКИ БУЛІНГУ (ЦЬКУВАННЯ) ТА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ОСІБ, ПРИЧЕТНИХ ДО БУЛІНГУ (ЦЬКУВАННЯ)

Якщо комісія визнала факт булінгу, то директор коледжу негайно (впродовж 24 годин) повідомляє про підтвердження інциденту органи Національної поліції України та Службу у справах дітей. За вчинення булінгу передбачена відповідальність:

- адміністративна – стаття 173-4 КУпАП;
- кримінальна – (в разі тяжких наслідків залежно від обставин злочину)
 - побої - 125 ККУ;
 - легкі тілесні ушкодження – ст. 126;
 - катування – ст. 127 ККУ;
 - самогубство – ст. 120 ККУ.

У разі прийняття рішення комісією про наявність обставин, що обґрунтовують інформацію, зазначену у заяві про булінг (цькування), до завдань комісії також належать:

1. Оцінка потреб сторін конфліктної ситуації в отриманні соціальних та психологічно-педагогічних послуг; визначення причин булінгу та необхідних заходів для усунення таких причин;
2. Визначення заходів виховного впливу щодо сторін діяння в групі (структурному підрозділі), де стався випадок;
3. Моніторинг ефективності соціальних та психолого-педагогічних послуг, заходів усунення причин булінгу(цькування), заходів виховного впливу та корегування(за потреби) відповідних послуг та заходів;
4. Надання рекомендацій для учасників освітнього процесу та інших заходів зі сторонами конфлікту.

9. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ОСІБ ПРИЧЕТНИХ ДО БУЛІНГУ (ЦЬКУВАННЯ)

Якщо комісія визнала факт булінгу, то директор коледжу негайно (впродовж 24 годин) повідомляє про підтвердження інциденту органи Національної поліції України та Службу у справах дітей.

Булінг (цькування), тобто діяння учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи або такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, внаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого.

Види покарань за булінг згідно статті 173-4 Кодексу України про адміністративні правопорушення (КУпАП):

1) Вчинене вперше:

- штраф від 50 до 100 неоподаткованих мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від 20 до 40 годин;

2) вчинене повторно або групою осіб:

- тягне за собою накладення штрафу від 100 до 200 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від 40 до 60 годин;

3) вчинене особами 14-16 років:

- відповідальність несуть його батьки або особи, що їх замінюють. Штраф становить від 50 до 100 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від 20 до 40 годин;

4) вчинене повторно особою 14-16 років або групою осіб: штраф на батьків або осіб, що їх замінюють – від 100 до 200 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, або громадські роботи на строк від 40 до 60 годин.

5) неповідомлення поліції керівником закладу освіти: штраф від 50 до 100 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, виправні роботи до 1 місяця з відрахуванням до 20% заробітку.

10. ПОРЯДОК ЗАСТОСУВАННЯ ЗАХОДІВ ВИХОВНОГО ВПЛИВУ

Заходи виховного впливу – це комплексу заходів, що застосовуються під час освітнього процесу щодо сторін булінгу (цькування) з метою забезпечення корекції їхньої поведінки, зокрема виправлення деструктивних реакцій та способів реагування у міжособистісних стосунках.

Заходи виховного впливу до сторін булінгу (цькування) в ХФКТД застосовуються з метою:

- відновлення та нормалізації відносин між учасниками інциденту після відповідного випадку;
- недопущення повторення випадків булінгу (цькування) в майбутньому;
- загальної превенції та запобігання новим проявам цькування в коледжі.

Необхідні заходи виховного впливу визначаються Комісією з розгляду випадків булінгу (цькування) в ХФКТД із визначенням:

- мети, конкретних завдань, змісту, методів та форм виховного впливу;
- критеріїв оцінювання співвідношення між запланованими та досягнутими результатами.

Реалізація заходів виховного впливу покладається на педагогічних працівників ХФКТД із обов'язковим залученням провідних фахівців із надання правової, психологічної, соціальної та іншої допомоги, у тому числі територіальних органів (підрозділів) Національної поліції України та інших суб'єктів реагування.

Психологічний та соціально-педагогічний супровід застосування заходів виховного впливу у навчальній групі, де стався випадок булінгу (цькування), здійснюється у межах посадових обов'язків куратором навчальної групи, практичним психологом та соціальним педагогом ХФКТД.

Заступник директора з НВР _____

Олена ЗЕРНІЙ

Соціальний педагог _____

Ольга ПОНОМАРЕНКО

Юрисконсульт _____

Олександр АХТЯМОВ